

Verna Lukkari

EU-EDUNVALVONTA ETELÄ-KARJALASSA

Toimintaympäristön muutosten vaikutuksia Etelä-Karjalan kansainväliseen asemaan ja EU-edunvalvontaan vuosien 2014–2022 aikana ja jälkeen

Johtamisen ja talouden tiedekunta

Kandidaatintutkielma

Joulukuu 2024

TIIVISTELMÄ

Verna Lukkari: EU-edunvalvonta Etelä-Karjalassa - Toimintaympäristön muutosten vaikutuksia Etelä-Karjalan kansainväliseen asemaan ja EU-edunvalvontaan vuosien 2014–2022 aikana ja jälkeen
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Hallintotieteiden tutkinto-ohjelma, Kunta- ja aluejohtaminen
Joulukuu 2024

Kandidaatintutkielman ilmiönä tarkastellaan Etelä-Karjalan toimintaympäristön muutoksen seurauksena EU-edunvalvonnassa sekä kansainvälisessä asemassa tapahtuneita muutoksia vuosina 2014–2022 ja sen jälkeen. Aikarajaus perustuu Venäjän aloittamiin aggressioihin Ukrainassa vuonna 2014 ja tällöin asetettuihin ensimmäisiin EU-pakotteisiin. Tutkielmassa selvitetään ovatko toimintaympäristön muutokset haastaneet tai vahvistaneet Etelä-Karjalan kansainvälistä asemoitumista ja miten maakunta on mukauttanut edunvalvontamalliaan vastatakseen toimintaympäristön muutoksiin. Ilmiötä pohjustetaan työn teoriaosuudessa verkostojen, vaikuttavuuden, transitioteorian, polkuriippuvuuden ja polkujen luomisen käsitteiden avulla.

Tutkielman aineistona toimi kolme teemahaastattelua (liite 1), jotka on analysoitu laadullisen sisällönanalyysin avulla. Haastateltavat edustavat maakunnassa edunvalvontaa työkseen tekeviä tai työssään tuntevia tahoja julkiselta, yksityiseltä sekä poliittiselta sektorilta. Aineiston avulla pyritään vastaamaan tutkimuskysymykseen: ”Miten vuosien 2014–2022 aikana ja jälkeen tapahtuneet toimintaympäristön muutokset ovat vaikuttaneet Etelä-Karjalan kansainväliseen asemaan sekä tapaan toteuttaa EU-edunvalvontaa?”

Keskeisinä asioina aineistosta nousi esiin toiminnan muuttamisen välttämättömyys. Venäjä-yhteistyön päätyttyä on ollut oleellista tarkastella uudelleen aiempia edunvalvonnan toimintatapoja sekä yhteistyöverkostoja. Venäjä-yhteistyö on tuonut alueelle merkittävää taloudellista hyötyä, niin matkailun, yritystoiminnan kuin EU:n tukeman ulkorajaohjelman (CBC) kautta. Toimintaympäristön muutoksen vuoksi kansainvälisen aseman koettiin muuttuneen, sillä muutos on lisännyt mielenkiintoa aluetta kohtaan. Edunvalvonta EU:n suuntaan on saamassa maakunnassa merkittävämpää roolia, mutta toimijat kuvasivat muutoksen olevan vielä kesken. Toimintaympäristön muutokseen asennoituminen ja asemoituminen vaatii aikaa sekä resursseja.

Jatkossa olisi tärkeää tutkia sitä, onko Etelä-Karjalassa tehdyillä EU-edunvalvonnan asemaa kohentaneilla toimenpiteillä ollut vaikutuksia aluekehitykseen sekä minkälaista vaikuttavuutta valtionhallinnon suunnittelemalla Pohjoisen ja Itäisen Suomen ohjelmalla on saatu aikaan.

Avainsanat: lobbaaminen, edunvalvonta, Etelä-Karjala, Euroopan unioni, verkostot, vaikuttavuus, transitioteoria, polkuriippuvuus, polkujen luominen

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

TEKOÄLYN KÄYTTÖ OPINNÄYTTEESSÄ

Opinnäytteessäni on käytetty tekoälysovelluksia:

- Ei
- Kyllä

Ilmoitukseni mukaan olen käyttänyt opinnäytteessäni tutkielmanprosessin aikana seuraavia tekoälysovelluksia:

Tekoälysovellusten nimi ja versio: Microsoft Teams 1415/24100324916.

Käyttötarkoitus: Informanttien haastattelut nauhoitettiin Teams-sovelluksella. Sovellus teki videohaastattelusta automaattisen tekoälypohjaisen litteroinnin, jota käytettiin lopullisen litteroinnin pohjana.

Osiot, joissa tekoälyä on käytetty: [Luettele tähän kaikki opinnäytteen vaiheet ja osiot, joissa tekoälyä on tutkielmanprosessin aikana käytetty.]

4 Tutkimusmenetelmät

- Aineiston litterointi

Olen tietoinen siitä, että olen täysin vastuussa koko opinnäytteeni sisällöstä, mukaan lukien tekoälyllä tuotetut osat, ja hyväksyn vastuun mahdollisista julkaisueettisten normien rikkomuksista.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 EU-EDUNVALVONNAN TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ ETELÄ-KARAJALA	3
2.1 Edunvalvonta	3
2.2 Etelä-Karjalan alueelliset ominaisuudet	4
2.3 Verkostot	6
2.4 Vaikuttavuus	7
3 TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOS	8
3.1 Transitioteoria	8
3.2 Polkuriippuvuus ja polkujen luominen	10
4 TUTKIMUSMENETELMÄT	12
5 TULOKSET: Edunvalvonnan uudistamisen tarve	16
6 PÄÄTELMÄT	23
LÄHTEET	25
LIITE 1: Haastattelukysymykset	29
KUVAT	
Kuva 1	10
Kuva 2	21
TAULUKOT	
Taulukko 1	7
Taulukko 2	14

1 JOHDANTO

Tutkielma käsittelee eteläkarjalaista Euroopan unionin (EU) suuntaan tehtävää edunvalvontaa sekä maakunnan kansainvälisen aseman muutosta vuosien 2014–2022 aikana ja jälkeen. Tutkielman aikarajaus perustuu Venäjän asteittain lisääntyneisiin sotatoimiin ja kiristyneisiin väleihin länsinaapureiden kanssa. Venäjä valtasi Krimin niemimaan ja tuki sotatoimia itäisessä Ukrainassa vuonna 2014. Valtaus toimi vastaiskuna vuonna 2013 alkaneille, väkivaltaisiksi äityneille mielenosoituksille, joissa osa ukrainalaisista vastusti maansa Venäjä-mielistä hallintoa. Tämän jälkeen Venäjä aloitti helmikuussa 2022 täysimittaisen hyökkäyssodan Ukrainassa. EU ja Venäjä olivat kehittäneet strategista kumppanuutta aina vuoteen 2013 asti, jolloin suhteita alettiin tarkastella uudelleen. EU on määrännyt kovenevia pakotteita Venäjää kohtaan vuodesta 2014 alkaen. Tällöin määrätyt pakotteet ovat pysyneet voimassa, sillä Venäjä jätti panematta täytäntöön Krimin kriisin ratkaisemiseen tähdänneen Minskin sopimuksen (Ojanen & Raik 2017, 186; Euroopan unionin neuvosto 2024a; Euroopan parlamentti 2024.) Vuodesta 2022 alkaen pakotteita on täydennetty ennennäkemättömällä tavalla ja tällä tietoa ne ovat voimassa ainakin 15.3.2025 asti (Euroopan unionin neuvosto 2024b).

Asteittain kiristyneet pakotteet ovat vaikuttaneet globaalilla tasolla sekä Venäjän että Euroopan talouteen ja kansainvälisiin suhteisiin ja alueellisella tasolla myös Etelä-Karjalan talouteen ja kansainväliseen asemaan. Sijaintinsa vuoksi Etelä-Karjala on nojannut aiemmin vahvasti itämatkailun ja yhteistyön tuomaan taloudelliseen hyötyyn sekä verkostoihin. Raja on nähty vahvuutena. (ks. Etelä-Karjalan liitto 2021a.) Sijainnin lisäksi maakunnan erityispiirteenä on sen Suomen muista maakunnista (pl. Ahvenanmaa, Pirkanmaalla ollaan tekemässä muutoksia) poikkeava tapa hoitaa alueensa edunvalvontaa EU:n suuntaan. Etelä-Karjala ei kuulu minkään alueellisen EU-toimiston alle. Alueellisten EU-toimistojen tavoitteena on lobata alueidensa ja toimialojensa etuja, seurata EU-asioita paikan päällä Brysselissä, lisätä alueidensa näkyvyyttä ja tiedottaa EU-asioista. (Suomi ulkomailla n.d.)

Tutkimuskysymykseen ”Miten vuosien 2014–2022 aikana ja jälkeen tapahtuneet toimintaympäristön muutokset ovat vaikuttaneet Etelä-Karjalan kansainväliseen asemaan sekä tapaan toteuttaa EU-edunvalvontaa?” pyritään vastaamaan kerätyn aineiston avulla. Tutkielman aineistona toimii kolmen

alueellisen edunvalvontatoimijan teemahaastattelut julkiselta, yksityiseltä sekä politiikan sektorilta. Aineisto analysoidaan laadullisen sisällönanalyysin avulla.

Johdannon jälkeen työ jakaantuu seuraavasti: aluksi käsitellään tutkimuksen teoriataustaa, jonka jälkeen esitellään aineiston analyysiprosessia, analyysin tuloksia ja johtopäätöksiä. Teoriataustan pyrkimyksenä on valottaa maailmaa jatkuvassa muutoksessa olevana toimintaympäristönä transitioteorian sekä polkuriippuvuuden ja uusien polkujen luomisen käsitteiden avulla. Tässä muutoksessa yhteistyö on välttämätöntä ja näitä yhteistyöverkostoja tarkastellaan edunvalvonnan eli lobbauksen näkökulmasta.

Transitioteoria kuvaa maailmaa hitaassa jatkuvassa muutoksessa olevana toimintaympäristönä. Transitioiden eli siirtymien (vrt. muutos) ajureina ovat olleet muun muassa väestön ikärakenteen muutos, ilmastonmuutos ja uudet vihreän teknologian mahdollisuudet, koronapandemia sekä Venäjän aloittama hyökkäyssota. Polkuriippuvuuden ja polkujen luomisen näkökulmasta ollaan kiinnostuneita erityisesti maakunnan muuttuneista suhteista Venäjän ja Euroopan unionin suuntaan sekä siitä, miten toimintaympäristön muutokseen on pystytty sopeutumaan ja transitiota (siirtymiä) ennakoimaan tai niihin varautumaan. Transitioteorian, polkujen luomisen ja polkuriippuvuuden ja verkostoissa tehtävän edunvalvonnan lisäksi vaikuttavuus on valikoitunut tutkielman yhdeksi avainkäsitteeksi. Vaikuttavuus esiintyy edunvalvontaa tekevän Etelä-Karjalan maakuntaliiton strategiassa ja on yksi maakunnan arvoista. Liiton strateginen tavoite on tehdä ”joukkueena vaikuttavaa ja kestäväää elinvoimatyötä”. (Etelä-Karjalan liitto 2021c, 9-10.)

2 EU-EDUNVALVONNAN TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ ETELÄ-KARAJALA

Etelä-Karjala on yhdeksän kunnan maakunta Kaakkois-Suomessa. Vuonna 2023 asukkaita oli 125 190, joista suurin osa asui keskuskaupunki Lappeenrannassa. (Etelä-Karjalan liitto n.d.) Tämä luku käsittelee edunvalvontaa käsitteenä, Etelä-Karjalaa toimintaympäristönä sekä verkostojen ja vaikuttavuuden käsitteitä, jotka auttavat ymmärtämään sitä, miten edunvalvontaa toteutetaan muuttuvassa toimintaympäristössä.

2.1 Edunvalvonta

Edunvalvonta eli lobbaus on toimintaa, jonka tavoitteena on muokata julkisen politiikan asialistaa kohdistamalla vaikuttamista esimerkiksi maan tai alueen hallitukseen, sen toimielimiin tai lainsäädäntöohjelmiin. Lobbaus on poliittisen suostuttelun taitoa. (Zetter 2011, 3.) Edunvalvonnalla pyritään vaikuttamaan päätöksentekijöihin sekä päätösten valmisteluun oman intressiryhmän tavoitteen, näkyvyyden tai muun edun saavuttamiseksi. EU:ssa lobbaus onkin yleinen vaikuttamiskeino ja moni EU:n lainsäädäntöesitys on edellyttänyt eri intressiryhmien kuulemista. Lobbausta voidaankin ammatillisessa mielessä ajatella pyrkimyksenä vaikuttaa heihin, jotka haluavat vaikuttaa. (Eurooppatie-dotus 2023; Greenwood 2017, 183; Zetter 2011, 3.) Suomen EU-politiikan tekeminen on jäsenyyden aikana muuttunut reaktiivisesta proaktiivisempaan suuntaan, eli EU-politiikassa on pyritty aktiivisempaan ennakkovaikuttamiseen jo silloin, kun komissio vasta suunnittelee lainsäädäntöehdotuksia (Sairinen & Teräväinen 2017, 141). Tällä EU-sääntelyllä on ollut ja on edelleen merkittävä vaikutus alueiden sekä kuntien toimintaan. Esimerkiksi Kuntaliiton (2024) selvityksen mukaan 45 prosenttia kuntien päätöksistä pohjautui suoraan tai välillisesti EU-säädöksiin, mutta 10 vuotta sitten luku on ollut jopa 60 prosenttia. Poliittikkaan ja sääntelyyn vaikuttamisen lisäksi alueet pyrkivät haalimaan itselleen projekteja, rahoitusta ja tukia (Greenwood 2017, 183).

EU on pyrkinyt tekemään lobbauksesta läpinäkyvämpää päätöksenteon legitimitetin lisäämiseksi. Lobbareiden rekisteröitymisestä EU:n avoimuusrekisteriin (Transparency register) tuli vuonna 2021 käytännössä pakollista, sillä ilman rekisteröitymistä edunvalvojat eivät pääse tapaamaan europarlamentaarikkoja tai komissaareja eikä heillä ole pääsyä EU-toimielinten tiloihin. (Euroopan unioni n.d.)

Lobbaus on siis vakiintunut tapa saada ääni kuuluviin EU-tason päätöksenteossa. Kuitenkaan vain käytössä olevat resurssit eivät takaa onnistunutta lobbausta (Greenwood 2017, 70), vaan osaamattomuus EU-edunvalvonnan käytännöissä voi johtaa siihen, että taitamattomasti lobattu intressi ei nouse keskusteluun. Lobbaamisessa merkityksellistä ei myöskään ole vain tiedon oleellisuus, vaan pelkät lobbauskäytännöt sekä osaaminen voivat määrittää sitä, kuka saa valtaa EU-lobbausta tehdessä. (Mikkonen 2024, 12.) Kansallisella tasolla suomalainen edunvalvontatapa onkin vuosien saatossa muuttanut neutraalista ja valmisteleavasta virkamiestyylistä selvemmin kohti lobbauskulttuuria (Sairinen & Teräväinen 2017, 141). EU-lobbauksessa on kyse osaamisesta pitkällä aikavälillä tehtävässä kansallisvaltioiden rajat ylittävässä EU-lobbaamisessa (Mikkonen 2024, 12).

2.2 Etelä-Karjalan alueelliset ominaisuudet

Greenwood (2017, 180-185) jakaa kansallisen tason alueellisen EU-edunvalvonnan toimijat kahteen kategoriaan; niihin, joilla on alueellinen EU-toimisto paikanpäällä Brysselissä ja niihin, jotka kuuluvat alueellisiin EU:n yhteistoimintajärjestöihin. Näihin yhteistoimintajärjestöihin kuuluu useita eri verkostoja, kuten Euroopan alueiden komitea, Euroopan kuntien ja alueiden neuvosto sekä Euroopan raja-alueiden liitto (Association of European Border Regions, AEBR) (Greenwood 2017, 180-185). Etelä-Karjalan maakunta kuuluu näistä jälkimmäiseen. Maakunta on AEBR-verkoston jäsen noin 100 muun toimijan kanssa (jäsenet Euroopan unionin jäsenmaita tai jäsenmaiden rajanaapureita). AEBR toimii raja-alueiden toimijoiden edunvalvonnan sekä raja-alueiden välisen hankeyhteistyön alustana. (AEBR n.d.) AEBR on rekisteröitynyt EU:n avoimuusrekisteriin. Etelä-Karjalalla on edustaja myös Euroopan alueiden komiteassa (Euroopan unioni n.d.), mutta ei Euroopan parlamentissa, sillä kesän 2024 Europarlamenttivaaleissa yksikään Etelä-Karjalasta ehdolla ollut ehdokas ei päässyt läpi (Hannus 2024).

Etelä-Karjalan yksi alueellinen erityispiirre on sijainti. Maakunta sijaitsee EU:n ja nyt myös Naton ulkorajalla. Sodan ja EU:n asettamien pakotteiden myötä EU:n merkittävältä osin rahoittaman Kaakkois-Suomi – Venäjä ulkorajaohjelman (CBC) toiminta lopetettiin. Tämä oli ollut merkittävä kehittämisväline alueella. Myös itärajan täydellinen sulkua on aiheuttanut maakunnan aluetalouteen joka päivä vajaan miljoonan euron menetyksen. (Etelä-Karjalan liitto 2021a; Etelä-Karjalan liitto 2023.) Maakunnan tilanne on kuitenkin nähty haavoittuvana jo ennen Venäjän aloittamaa sotaa, EU:n

Venäjä-pakotteita tai rajojen sulkemista. Elinkeinorakenne on ollut yksipuolinen ja maakunnan työpaikka- sekä väestökehitys laskeva. Muuttotappiota on paikannut vain nettomaahanmuutto. (Etelä-Karjalan liitto 2021b.) Tämän lisäksi maakuntaa leimaa sisäisen kehityksen eriytyminen kuten monia muitakin alueita (Etelä-Karjalan liitto 2021a, 5).

Myönteisiäkin kehityssuuntia on kuitenkin havaittavissa. Maakunnan koulutustaso on noussut. Lappeenrannan korkeakoulukampus toimii maakunnan vetovoimatekijänä, mutta valmistuvien työllistyminen maakuntaan ei ole taattua. Monipaikkaisuuden yleistyessä pienten kuntien vetovoima on kasvanut ja esimerkiksi korona-pandemian aikana yleistynyt etätö on kasvattanut lähiympäristöjen ja yhteisöjen sekä peruspalveluiden merkitystä. Maakunnassa ollaan myös kiinnostuneita vihreän siirtymän ratkaisusta ja energiamurroksen saralla toiveissa on teollisuuden kasvu sekä uudet investoinnit ja työpaikat. (Etelä-Karjalan liitto 2021a, 5-10.)

Alueelliset erityisominaisuudet eivät näy automaattisesti EU:n rahoituskehityksessä. Etelä-Karjala lasketaan kuuluvaksi EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahoituksessa Etelä-Suomen alueeseen, eli samaan tukiluokkaan esimerkiksi Uudenmaan kanssa (Rakennerahastot n.d.). Tukiluokat määritellään EU:n asettamien kriteereiden mukaisesti ja niistä keskeisimpiä ovat väestötiheys, bruttokansantuote, työttömyysaste, maantieteelliset erityispiirteet sekä vakavan rakennemuutoksen kohteena olevat alueet. Muusta maakunnasta poiketen, lobbauksen tuloksena, Etelä-Karjalassa sijaitseva Imatran seutu (Imatra, Rautjärvi, Ruokolahti ja Parikkala) nostettiin Valtioneuvoston päätöksellä korkeimman tason tukiluokkaan vuosiksi 2022–2027. Tämä tarkoittaa sitä, että Imatran seudun yritysten investointitukia voidaan myöntää samoilla eli aiempaa isommilla tukiprosenteilla kuin Itä- ja Pohjois-Suomessa. (Imatran kaupunki 2022; Työ- ja elinkeinoministeriö 2022.) Tämän EU:n alue- ja rakennepolitiikan pyrkimyksenä on lisätä jäsenvaltioiden yhdenvertaisuutta niin taloudellisesti kuin sosiaalisestikin, esimerkiksi kompensoimalla alueiden välisiä kehityseroja. Yksi alue- ja rakennepolitiikan kansallisista ohjelmista on nimeltään Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027. Tämä ohjelma sisältää kolme rahastoa: Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR), Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+) sekä oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF). (Rakennerahastot n.d.) Etelä-Karjalan osuus kauden 2021–2027 EU-rahoituksesta on yli 41 miljoonaa euroa (Valtioneuvosto 2021) ja valtio-osuuksineen yhteensä 58,6 miljoonaa euroa. Ohjelmaan kohdistuu myös kunta- ja muuta julkista rahoitusta. Etelä-Karjalan liitolla on käytössään EAKR-rahoitusta toimintalinjoilla innovatiivinen Suomi sekä hiili-neutraali Suomi. (Etelä-Karjalan liitto n.d.)

Itäisen ja pohjoisen Suomen toimintaympäristön muutokset sekä kehitys ovat alueellisen näkökulman lisäksi myös kansallisen tarkastelun kohteena. Suomen hallitus on organisoimassa Pohjoisen ja Itäisen Suomen ohjelmaa, jonka toimenpideohjelman ehdotukset valmistuvat tällä tietoa vuoden 2024 lopulla. Ohjelman tavoitteena on edesauttaa pohjoisen ja itäisen Suomen toimintamahdollisuuksien hyödyntämistä täysimittaisesti niin taloudellisen, elinvoimaisuuden, investointien, osaamisen kuin työvoimankin näkökulmista. Turvallisuuspoliittisen tilanteen muututtua ohjelmalla halutaan lisätä myös kansallista huoltovarmuutta ja omavaraisuutta sekä vahvistaa turvallisuutta pohjoismaisessa-, EU-, ja Nato-yhteistyössä. (Valtioneuvosto 2024.) Myös Elinkeinoelämän keskusliitto (2024, 3) on luonut toimenpideohjelman ehdotuksen, jossa itäisestä Suomesta muodostettaisiin oma erityistalousalue. Erityistalousalue tarkoittaisi julkisen vallan avustuksella toteutettavia talouskasvua lisääviä pilttoihankkeita, infrastruktuurin vahvistamista ja mahdollisia alueellisia verohuojennuksia (Elinkeinoelämän keskusliitto 2024 10-13).

2.3 Verkostot

Edunvalvonnan tavoitteiden saavuttaminen vaatii yhteistyötä eli verkostoissa toimimista (Klijn 2008, 506). Etelä-Karjalassa maakuntaohjelmapirosessia koordinoi Etelä-Karjalan liitto, mutta ohjelmaa toimeenpannaan alueen eri organisaatioissa. Toimeenpanossa hyödynnetään lukuisia maakunnallisia ja ylimaakunnallisia verkostoja. Näiden verkostojen toimintaa edistetään esimerkiksi hankerahoituksella, joka tavoittelee paikallisten toimijoiden kytkeytymistä kansainvälisiin kehittämisverkostoihin. Verkostojen lisäksi kansalaisyhteiskunta on noussut EU:n aluekehittämistyössä tärkeämpään rooliin. (Etelä-Karjalan liitto 2021a, 22, 39.)

Niin julkiset kuin yksityisetkin toimijat tarvitsevat verkostoja laaja-alaisten, hallinnonrajat ylittävien ongelmien ratkaisemiseen (Klijn 2008, 508). Haveri ja Airaksinen (2012, 309) kuvaavat verkostoja hallinnan koordinaatiomekanismeiksi. Verkostoissa itsenäiset yhteistyötahot haluavat vapaaehtoisesti toimia yhteisten tavoitteiden eteen. Nämä itsenäiset toimijat ovat riippuvaisia toisistaan, koska juuri yhteistyön avulla saavutetaan jotakin, jota ne eivät kykenisi yksin saavuttamaan. Verkostoissa toimijat ovat tasavertaisia eli kellään ei ole ylintä määräysvaltaa (vrt. hierarkiat: määritellyt valta- ja

vastuusuhteet, top-down). Tällöin koordinoinnin onnistuminen perustuu neuvotteluihin sekä sopimukseen sitoutumiseen. (Haveri & Airaksinen 2012, 309.)

Verkostojen vahvuuksia ovat avoimuus ja joustavuus, jolloin sopeutuminen sekä nopeasti muuttuviin haasteisiin vastaaminen on helpompaa kuin hierarkioissa. Verkosto hallinnan mekanismina johtaa lopulta verkoston institutionalisoitumiseen, eli yhteisten pelisääntöjen, käytäntöjen, arvojen sekä uskomusten yleistymiseen. Vaarana verkostoissa on hierarkioita suurempi tilanne- ja henkilösidonnaisuus, joka tekee verkostoista pitkällä aikavälillä epävarmoja toimijoita. Verkostojen toimintakyky voi usein sakata konfliktitilanteissa, koska selkeitä mekanismeja konfliktien hallintaan ei ole. (Haveri & Airaksinen 2012, 308-309.)

2.4 Vaikuttavuus

Vaikuttavuus on yksi tuloksellisuuden osa-alue, kun tuloksellisuutta tarkastellaan 3E:n mallin mukaan (Efficiency, Economy, Effectiveness) (Meklin 2009, 35-36). Vaikuttavuudella tarkoitetaan toiminnalla aikaansaattua muutosta, esimerkiksi asetettujen tavoitteiden saavuttamista (taulukko 1).

Taulukko 1. Vaikuttavuus 3E:n mallia mukailten (vrt. Vakkuri 2009, 16; Meklin 2009, 35-36).

3E	TULOSELLISUUDEN	OSA-ALUEET
tuottavuus=efficiency	panosten (inputs) suhde tuotoksiin (outputs)	lobbarien määrä ja lobbausbudjetti
taloudellisuus=economy	panosten suhde kustannuksiin	lobbarin palkka suhteessa lobbauksella saavutettuun etuun
vaikuttavuus=effectiveness	toiminnalla aikaansaatua muutos	asetettujen tavoitteiden saavuttaminen; hankeraha, näkyvyys, lainsäädäntöön vaikuttaminen...

3 TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOS

Venäjän aloittama sota Ukrainassa helmikuussa 2022 vaikutti voimakkaasti Etelä-Karjalan toimintaympäristöön (Etelä-Karjalan liitto 2021a, 3) ja transitioteoria, polkuriippuvuus sekä polkujen luomisen käsitteet auttavat ymmärtämään toimintaympäristön ja toiminnan muutoksia, joissa eteläkarjalasta EU-edunvalvontaa toteutetaan. Vielä vuonna 2020 julkaistussa *Etelä-Karjala 2040* -nimisessä tulevaisuustarkastelussa maakunnan tavoitteena oli vahvistaa Venäjä-osaamistaan, lisätä tämän osaamisen hyödyntämistä sekä toimia pitkällä tähtäimellä sillanrakentajana Venäjän kanssa tehtävässä yhteistyössä. (Etelä-Karjalan liitto 2020.)

Tulevaisuustarkastelussa on kuvattu neljä skenaariota maakunnan toimintaympäristön tulevalle kehitykselle sekä tapoja varautua näihin skenaarioihin. Yhdessä näistä tulevaisuusskenaariossa on ennakoitu globaalin politiikan kriisiä, suurvaltapolitiikan jännitteitä ja Venäjän sisäistä epävakautta, jotka vaikuttavat maailmanmarkkinoilla. (Etelä-Karjalan liitto 2020, 35-36, 10.) Viimeistään vuonna 2022 ennakoitu tulevaisuusskenaario alkoi toteutua, muuttaen merkittävästi niin koko maailma kuin Etelä-Karjalankin toimintaympäristöä. Vuoden 2022 tapahtumien seurauksena maakuntaohjelmaa on päivitetty vuoden 2023 aikana erityisesti ulkorajayhteistyötä, rajaohjelmatoimintaa sekä liikennejärjestelmän kehittämistä koskien (Etelä-Karjalan liitto 2021a, 3).

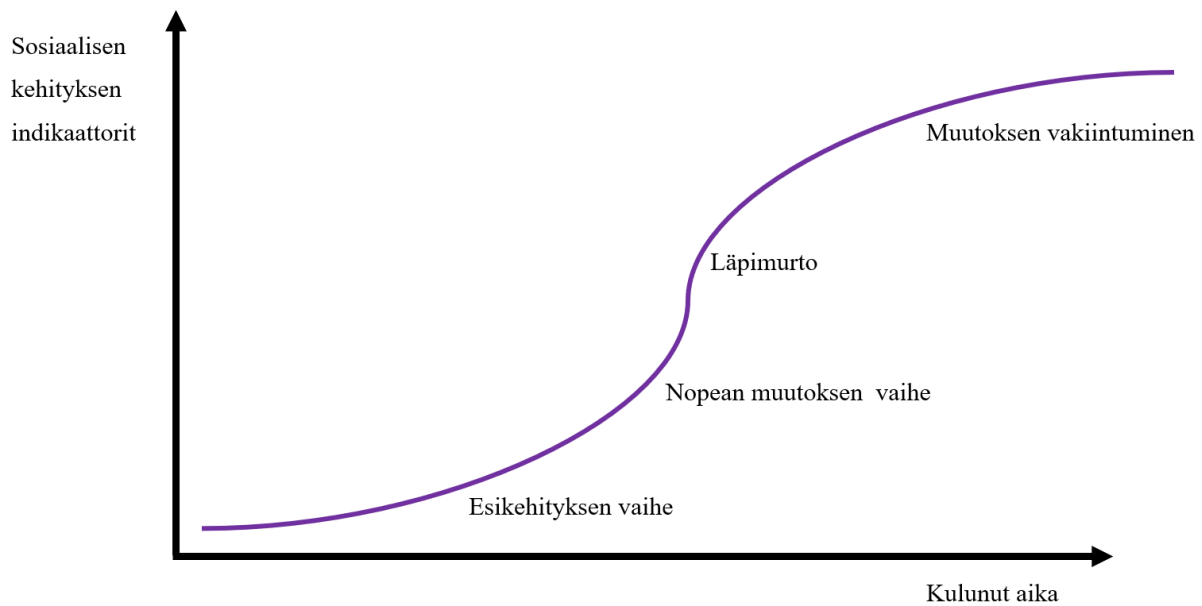
Vuonna 2013 valmistuneessa maakunnan elinkeinostrategiassa vuosille 2013-2020, Venäjä nähtiin vielä isona mahdollisuutena ja maakunnan Venäjä-osaamista ja yhteistyötä resurssina. Venäjän politiikan arvaamattomuus ja liian luottavainen asenne tätä kohtaan tunnistettiin kuitenkin potentiaalisiksi uhiksi. (Etelä-Karjalan kauppakamari 2013, 6, 8.) Samoin kuin maakuntaohjelmaa myös elinkeinostrategiaa päivitettiin vuonna 2023 toimintaympäristön merkittävien muutosten seurauksena (Etelä-Karjalan kauppakamari n.d.).

3.1 Transitioteoria

Transitioteoria erottaa toisistaan muutoksen (change) ja siirtymän (transition). Pelkistetysti muutoksessa jokin asia alkaa ja loppuu tai tietyllä tavalla tapahtunut asia tapahtuu jollakin toisella tavalla. Muutos on jotain yksinkertaisempaa ja nopeampaa (Bridges 1986, 26.), kun transitioprosessi taas kuvataan asteittaisena, jatkuvana ja hitaana yhteiskunnallisen rakenteen muuntumisena. Transitiot eli siirtymät voivat kestää jopa 25-50 vuotta. (Kemp & Loorbach 2003, 8.) Siirtymäprosesseihin voidaan hallinnon tasolta vaikuttaa (suunta, nopeus, toteutuminen), mutta niitä ei voida täysin hallita (Rotmans, Kemp & van Asselt 2001, 16).

Bridges (1986, 25-26) kuvaa siirtymiä kolmiosaisena psykologisena prosessina, johon kuuluvat vaiheet vanhasta luopumisesta neutraaliin vaiheeseen sekä uuteen alkuun. Bridgesin (1986, 25-26) mukaan muutosvastarinta on osa siirtymän ensimmäistä vaihetta, mutta lopulta on olennaista osata päästää irti vanhasta. Toisessa vaiheessa eli neutraalissa vaiheessa vanha toimintatapa on poissa, mutta uusi ei ole vielä täysin toimiva. Uudelleensuuntautuminen alkaa neutraalissa vaiheessa. Kolmatta vaihetta kutsutaan ”aluksi”. Alkuihin liittyy uusia käsityksiä, arvoja, asenteita sekä mahdollisuus sopeutua uusiin menettelytapoihin. (Bridges 1986, 25-26.)

Kemp ja Loorbach (2003, 8) jakavat transitioprosessin vaiheisiin, joissa siirtymä nähdään epäsuorana kehityskulkuna. Transitioprosessissa hitaita muutoksia seuraavat nopeammat muutokset, koska asioilla on kerrannaisvaikutuksia. Nopeita muutoksia taas seuraa hitaan muutoksen vakauttamisvaihe (kuva 1) (Kemp & Loorbach 2003, 8).

KUVA 1. TRANSITION VAIHEET (KS. KEMP & LOORBACH 2003, 8).

Siirtymät voidaan kuvata joukkona toisiinsa liittyviä ja toisiaan vahvistavia muutoksia. Ne tapahtuvat kuitenkin samanaikaisesti useilla eri aloilla, kuten teknologiassa, taloudessa, instituutioissa, uskonnoissa tai sosiokulttuurissa suhteissa. Siirtymissä on syytä tarkastella useita syy-seuraussuhteita yksittäisten tekijöiden sijaan. Esimerkiksi kulttuurit muuttuvat hitaasti ja taloudelliset muutokset voivat olla hyvinkin nopeita, kun taas institutionaaliset muutokset menevät johonkin tähän väliin. (Kemp & Loorbach 2003, 8; Rotmans, Kemp & van Asselt 2001, 17.) Siirtymät ovat siis seurausta toisiaan ylläpitävien ja vahvistavien kehityskulkujen vuorovaikutuksesta, eivätkä ne ole yksittäisten muuttujien aiheuttamia. Siirtymiä voidaan kuitenkin nopeuttaa kertaluontoisilla tapahtumilla, kuten sodalla tai suurella onnettomuudella. (Kemp & Loorbach 2003, 8.)

3.2 Polkuriippuvuus ja polkujen luominen

Polkuriippuvuutta pidetään yhtenä institutionaalisen muutoksen tunnusomaisimmista käsitteistä (Rixen & Viola 2015). Polkuriippuvuusteorian avulla pyritään ymmärtämään institutionaalista jäykkyyttä, eli sitä miksi toimijat eivät kykene vastaamaan muutokseen ympäristössään, vaikka muutos voisi johtaa parempaan kokonaistulokseen (Crouch & Farrell 2004, 5).

Polkuriippuvuudella tarkoitetaan monimutkaisia prosesseja, joissa toimijat eivät voi paeta historiaansa. Systeemissä aiemmin tehdyt valinnat vaikuttavat tuleviin valintamahdollisuuksiin tai seurauksiin. Menneet valinnat ovat saattaneet olla puhtaasti sattumanvaraisia tai valintojen kohteena olleita asioita on aikoinaan pidetty merkityksettöminä tapahtumina. Polkuriippuvuuden näkökulmasta toimijat sulkeutuvat itseään vahvistavien mekanismien avulla poluille, joiden evoluutio määräytyy satunnaisten tapahtumien perusteella. Kun toimijat ovat lukittuneet näille poluille, he eivät voi päästä ulos, ellei tapahdu ulkosyntyisiä shokkeja. (Garud, Kumaraswamy & Karnøe 2010, 760; Rixen & Viola 2015.) Rabinovych ja Pintsch (2024, 1242) kuvaavat, että vahvat polkuriippuvuudet saattavat selvittää kriittisistäkin käännekohdista, kunhan niitä ohjaa jatkuva vahva positiivinen palaute ja ne kykenevät luomaan toimivia sidosryhmäverkostoja.

Polkuriippuvuudella ei tarkoiteta, että aika ja tila määrittelisivät kehityksen suunnan, vaan se tunnistaa monimutkaisuuden ja paikan erityisyydestä nousevan kehittämisen, jossa ympäristön rakenne nähdään sekä mahdollistavana että rajoittavana tekijänä (Boschma 2004, 1002).

Uusien asioiden tai toimintatapojen syntyminen on polkuriippuvainen ilmiö. Polkujen luomisen (path creation) prosessin ajatellaan olevan tietoista sekä tarkoituksellista toiminnan kehittämistä, joka tapahtuu jatkuvassa vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Polkujen luomisen prosessissa huomio kiinnittyy vaihtoehtoihin lähestymistapoihin aiemmin totuttujen sijaan. (Garud & Karnøe 2001, 1-7.) Polkujen luomisen tai uusien polkujen kehittämiseen (path development) viitataan silloin, jos alueelle syntyy tai kehittyy uusia elinkeinoja tai taloudellista toimintaa (MacKinnon, Dawley, Pike & Cumbers 2019, 114).

4 TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkielman ilmiö on EU-edunvalvonnan ja kansainvälisen aseman muutokset Etelä-Karjalassa vuosien 2014–2022 aikana ja jälkeen ja kohteena maakunnan edunvalvontaa tuntevat toimijat. Tutkielma toteutetaan kvalitatiivisena, eli laadullisena tutkimuksena, sillä sen pyrkimyksenä on kuvata tutkittavaa kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2015, 161).

Tutkielman tavoitteena oli kartoittaa ilmiötä laadullisin menetelmin, aineistolähtöisesti, teemahaastattelun ja aineistosta esiin nousseiden teemojen tulkitsemisen kautta (ks. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2015, 134-135). Tämän vuoksi tutkielman aineisto kerättiin puolistrukturoidun teemahaastattelun avulla kolmelta Etelä-Karjalassa EU-edunvalvontaa työssään tekevältä ja tuntevalta taholta julkiselta, poliittiselta ja yksityiseltä sektorilta. Teemahaastattelurunko (ks. liite 1) rakennettiin etenevään teoriaosuuteen pohjautuvien teemojen varassa (Hirsjärvi & Hurme 2014, 48), jotka olivat; 1.) verkostot, 2.) vaikuttavuus 3.) transitioteoria 4.) polkuriippuvuus ja polkujen luominen. Teemahaastattelu valikoitui haastattelulajiksi myös sen vuoksi, että tutkijana oletin eri sektorien toimijoiden haastattelujen aiheuttavan hieman variaatiota kysymyksiin, sillä tietotaito, mielenkiinto tai konkreettinen toiminta omassa työssä EU-edunvalvonnan parissa voisivat olla jokaisella taholla erilaisia. Lisäksi teemahaastattelussa korostuu haastateltavien oma määritelmä tilanteesta (ks. Hirsjärvi & Hurme 2014, 48). Haastattelurunko rakennettiin avuksi haastattelijalle informanteille ja lopulta kysymykset olivat yhtä kysymystä lukuun ottamatta kaikille samanlaiset (liite 1., kysymys 4).

Haastattelut toteutettiin loka-marraskuussa 2024. Haastateltaviin otettiin yhteyttä sähköpostitse sekä puhelimitse. Sähköpostissa kerrottiin tutkielman aihe sekä keskeiset käytössä olevat teoriat ja käsitteet. Näitä käytiin läpi vielä haastattelutilanteessa. Yhdelle haastateltavista lähetettiin hänen toiveestaan haastattelukysymykset etukäteen. Haastattelut ovat anonymisoituja, joten haastateltaviin viitataan tutkielmassa julkisena (JT=julkinen toimija), yksityisenä (YT) sekä poliittisena (PT) toimijana haastateltavien suostumuksella. Sulkeissa olevia lyhenteitä käytetään taulukossa 1. sekä sitaateissa luettavuuden helpottamiseksi. Haastateltavilta pyydettiin lupa haastattelun tallentamiseen ja litterointiin, sekä sähköpostitse että haastattelutilanteessa. Mahdollisuudesta sitaattien käyttöön kerrottiin

sähköpostitse. Haastattelujen tallenteet (video- ja tekstitiedostot) tuhottiin sovitusti analyysin ja tutkielman palauttamisen jälkeen joulukuussa 2024.

Aineistoa lähdettiin analysoimaan aineistolähtöisenä, mutta taustaan tukeutuvana analyysinä. Tutkielman luvuissa 2-3 käsiteltävä teoriatausta toimii apuna analyysin tekemisessä ohjaten sitä, mutta lopulta analyysiyksiköt kuitenkin kumpusivat aineistosta eikä teorialla pyritty tätä rajoittamaan. (vrt. Tuomi & Sarajärvi 2002, 98-99.) Analyysivaiheessa teemat voivatkin esiintyä aineistossa vaihtelevissa määrin tai eri tavoin, siksi haastatteluista kertynyttä litteroitua tekstiä on tärkeää tarkastella avoimin mielin (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

Aineistoa teemahaastatteluista kertyi videomateriaalina n. 132 minuuttia ja litteroitua tekstiä 67 sivua. Haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin automaattisesti haastateltavien luvalla Microsoft Teams-sovelluksella. Litteroitu tekstitiedosto vaati paljon manuaalista tarkistamista oikeellisuuden takaamiseksi. Oikolukuvaiheessa kirjoitusvirheet korjattiin ja haastattelut anonymisoitiin, mutta mitään sanoja ei poistettu. Tämän siistimisen jälkeen alkoi analyysivaihe, joka toteutettiin laadullisena sisälönanalyysinä.

Aineiston oikolukeminen oli hyvä ensitutustuminen kerättyyn materiaaliin. Ensimmäisellä analyysikerroksella aineisto luettiin läpi ja alleviivattiin tutkijan mielestä keskeisiä teemahaastattelun jaotteluun (verkostot, vaikuttavuus, transioteoria, polkujen luominen/polkuriippuvuus,) pohjautuvia asioita.

Toisella lukukerralla korostuskynän kanssa aineistolle esitettiin tutkimuskysymys eli ”Miten vuosien 2014–2022 aikana ja jälkeen tapahtuneet toimintaympäristön muutokset ovat vaikuttaneet Etelä-Karjalan kansainväliseen asemaan sekä tapaan toteuttaa EU-edunvalvontaa?”

Kolmannella kerralla katsottiin mikä näissä kahdessa edellä kuvatussa luennassa oli yhteneväistä ja nämä yhteneväiset aineistopätkät pelkistettiin ilmauksiksi (vrt. Tuomi & Sarajärvi 2002, 102-10). Alkuperäiset pätkät ja pelkistetetyt ilmaukset koostettiin Excel-taulukkoon (taulukko 2), jossa niistä, jokaisen haastateltavan kohdalla erikseen, muodostettiin alateemoja ja teemoja. Tämän jälkeen tehtiin

kaikkien kolmen haastattelun synteesi. Kaikki pelkistetyt ilmaukset luokiteltiin löydettyjen teemojen alle Flinga-sovelluksella, jolloin koko prosessoitu aineisto nähtiin yhdellä sivulla.

Taulukko 2. Saavutettavampi versio Excel-taulukoinnin tuloksena syntyneestä teemoittelusta.

	Mitä sanoi	pelkistetty	alateema	teema
YT	se EU-tason vaikuttamistyö on meillä ollut alipainossa, selkeässä alipainossa ja siitä on pitkään aikaan puhuttu, että millä tavalla sitä olisi syytä, tilannetta siinä suhteessa korjata. Niin mekin huomattiin se, että ihan ilman muuta, siihen EU-tason vaikuttamistyöhön täytyy laittaa lisää paukkuja. Tää on selkeä viesti, joka on meiltä lähtenyt jomonia monia vuosia sitten --- suuntaan esimerkiksi.	havaittu tarve EU-vaikuttamisen korostamiselle, koettu merkityksen olleen liian vähäinen	muutos suhtautumisessa, muutoksen tarve havaittu	uusien polkujen luominen, poliikkuriippuvuus
JT	tunnistamme tarpeen entistä vahvemmalle niinku läsnäololle Brysselissä, mutta erittäin niin kun niinku tarkasti mietityissä ikään kuin painopisteissä ja niinku harkituista niinku tavoitteissa, koska on aivan selvää, että ikään kuin semmoinen yleinen [ei riitä]	vaikuttavin läsnäolon tapa Brysselissä, niukkojen resurssien fiksuin allokointi	raha, vaikuttavuus, muutoksen tarve havaittu	vaikuttavuus, verkostot, uusien polkujen luominen
PT	EU:N rooli on korostunut edunvalvonnassa, koska enää --- Venäjällä ei ole niinku sen tyyppistä merkitystä --- verkostoissa --- Oma villi veikkaus on, että nyt tota vedetään semmoista murrosta, että tuota tullaan näkemään uuden tyyppisiä tavallaan epävirallisia, ehkä jopa virallisia -- yhteistyöverkostoja.--- Mä luulen, että tota itärajalle tulee muodostumaan jonkun tyyppinen vastaava. Sen täytyy muodostua, koska meillä on yhteiset haasteet. --- samoja turvallisuushuolia kuin mitä me jaetaan taas jonku Viron tai Latvian kanssa	EU:n merkitys yhteistyökumppanina korostuu Venäjän tiputtua pois. Verkostot murrosvaiheessa, toiveessa uudenlainen itäraja-yhteistyö ja tietynlainen itsekkyyden verkostojen muodostamisessa	muutoksen tarve havaittu, yhteistyön murrosvaihe, verkostojen uudistamisen tarve yhteisten huolten pohjalta	verkostot, uusien polkujen luominen

Aineisto oli teemahaastattelun valinnan vuoksi jo valmiiksi teemoiteltu, mutta aina aineistosta kumpuavat teemat eivät suoraan vastaa valittua teoreettista viitekehystä ja lopulta aineistosta nousikin esiin uusi teema, (vrt. Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) jota oli jo sivuttu teoreettisessa viitekehyksessä, mutta siellä tämä ei ollut noussut keskiöön. Laadulliselle tutkimukselle tyypillisesti haastatteluista nousi esiin toistuvia huomioita, mutta joitain eroavaisuuksiakin oli havaittavissa (Hirsjärvi & Hurme 2014, 136).

Koko aineistoa läpileikkaavaksi teemaksi nousi teoriaosuudesta poiketen 1.) resurssit. Lisäksi teemoiksi muodostuivat teoreettisen viitekehysten tarjoamat ja puolistrukturoidun haastattelurungon

mukaiset aihiot eli, 2.) verkostot, 3.) vaikuttavuus, 4.) transitioteoria sekä 5.) polkujen luominen ja polkuriippuvuus.

5 TULOKSET: Edunvalvonnan uudistamisen tarve

Keskeisinä asioina aineistosta nousi esiin tarve muuttaa edunvalvonnan painopisteitä ja toteuttamistapaa muuttuneen toimintaympäristön vuoksi. Toimintaympäristön muutos paikallistui aineistossa vahvemmin vuoteen 2022 jolloin kaikki yhteistyö Venäjän suuntaan katkesi, mutta toimintoja oli muutettu jo vuoden 2014 jälkeen. Toiminnan muuttamisen tarpeessa korostui vahvempi tarve panostaa EU-edunvalvontaan. Ennen toimintaympäristön muutosta maakunnassa tehtävän edunvalvonnan koettiin olleen projektiluontoisempaa, verkostojen hajanaisempia ja EU-edunvalvonnan merkityksen olleen jopa liian vähäinen. Lisäpanostuksia oli toivottu jo pitempään ja nyt toimintaympäristön muutosten seurauksena edunvalvonnan merkitys erityisesti EU:n suuntaan koettiin korostuneeksi. Maakunnassa oli jo toteutettu joitain muutoksia edunvalvontatavoissa, mutta työn koettiin olevan vielä kesken, jonkinlaisessa murrosvaiheessa. Muutoksista esiin nostettiin esimerkiksi lisääntynyt henkilöresurssi (1 henkilö) EU-edunvalvonnan toteuttamiseen. Tämän muutoksen suhteen oltiin toiveikkaita, mutta realistisia. Tällä hetkellä tavoiteltiin myös systemaattisempaa ja osallistavampaa edunvalvonnan tapaa. Myös läpinäkyvyyden tärkeys lobbaamisessa nostettiin esiin yksityisen toimijan taholta.

Analyysissä ei pyritty löytämään aineistosta mitään yhteistä tai yleistä mielipidettä, mutta kaikki haastateltavat toimivat keskenään yhteistyöverkostossa suhteellisen pienessä maakunnassa, miltä pohjalta yhteneväinen käsitys maakunnan asemasta ja tulevaisuudesta onkin ehkä muotoutunut. Analyysiin on nostettu teemaa selittäviä tai tukevia sitaatteja joissa ”--” kuvaa poistettuja sanoja (paljon täytesanoja sisältäviä kohtia ja identifiointitietoa). Tätä on tehty lukemisen sujuvoittamiseksi ja anonyymiteetin turvaamiseksi asiasisältöä muuttamatta. Seuraavissa luvuissa aineiston analyysin tuloksia esitellään löydettyjen teemojen, 1.) resurssit, 2.) verkostot, 3.) vaikuttavuus, 4.) transitioteoria, 5.) polkuriippuvuus ja polkujen luominen, alla.

Resurssit

Aineiston yhdeksi läpileikkaavaksi teemaksi nousi esiin resurssit eli käytännössä raha. Keskeisimmäksi lobbauskohteeksi toimijat kuvasivat EU:n rahastot sekä tukialuepolitiikan ja vaikuttavaksi

koettiin edunvalvontatyö, jolla alueelle saatiin rahaa. Toimintaympäristön muutos on vienyt alueelta rahallisesti hyvin merkittävän, EU:n osin rahoittaman aluekehittämismallin, Kaakkois-Suomi-Venäjä -rajaohjelman, mistä toimijat olivat pahoillaan.

Resurssit ohjasivat myös verkostojen kehittämistä. Maakunnan verkostojen uudistamiseen löytyi halukkuutta, mutta realiteettina esiin nostettiin raha, sillä suoranainen rahoitus tällaiselle toiminnalle puuttui.

JT: -- vaikka olisi nyt halukkuuttakin ikään kuin muuttaa niitä, niin kun verkostojen suuntaa, niin se että millä rahalla tätä niinku tehdään? Kuka tämän työn maksaa?

Toimijat kuvasivat, että olemassa olevilla verkostoilla oli myös keskinäistä kilpailua samoista niukoista resursseista. Aineistossa puhuttiin myös tyytymättömyydestä tukialuepolitiikkaan, sillä Etelä-Karjala lasketaan kuuluvaksi Etelä-Suomen tukialueeseen, jossa tukimäärät ovat pienempiä kuin Itä- ja Pohjois-Suomen tukialueella. Julkista toimijaa myös mietitytti tukialuepolitiikan tulevaisuus, sillä rahoituspaineet EU:ta kohtaan ovat jatkuvassa kasvussa ja muutoksessa.

Niukoista resursseista huolimatta toimintaympäristön muutoksen seurauksena oli syntynyt uusia avauksia. Esimerkiksi maakunnan kunnat ovat osoittaneet alueelle lisärahoitusta nimenomaan EU-edunvalvonnan tekemiseen. Tämä ei olisi aineiston mukaan ollut todennäköistä ilman toimintaympäristön muutosta.

Verkostot

Verkostojen merkitys sekä näiden uudistamisen tarve nousi aineistossa esiin. Toimintaympäristön muutoksen jälkeen julkisen ja poliittisen toimijan mukaan Baltian ja Puolan merkitys yhteistyösuhteissa oli lisääntynyt Venäjä-yhteistyön loppumisen jälkeen. Sen sijaan yksityinen toimija ei kokenut Venäjän merkitystä omalle organisaatiolleen niin merkittäväksi, sillä organisaatio oli jo valmiiksi hyvin kansainvälisesti verkottunut.

Verkostojen rakentumisessa keskeisessä osassa kuvattiin olevan yhteistyötahojen lisäksi suhteet lobbauksen kohteena oleviin tahoihin. Oikeiden ja oikea-aikaisten verkostojen löytämisestä pidettiin tärkeänä, sillä laadukkaat verkostot nähtiin resursseina. CBC-ohjelman lakkauttaminen on vaikuttanut maakunnan kansainväliseen asemaan, sillä aiemmin ulkorajaohjelman hallintoviranomaisen rooli oli

tuonut maakunnalle tietynlaista erityisvastuuta, eikä ohjelman loppumisen myötä tällaista kansainvälisen yhteistyön roolia enää ollut.

Aineistossa puhuttiin verkostojen merkityksestä omien etujen ajamisen sekä verkostojen yhteisen agendan asettamisen kautta, mutta näiden välillä kuvattiin olevan ajoittain ristiriitaa. Toimijoiden täytyi pohtia tarkkaan sitä, kenen etuja lähdetään ajamaan, ettei oma asia jää jalkoihin. Kansallisella tasolla yhteistyötä saattoi haitata samoista niukoista resursseista kilpailu. Kansainvälisellä tasolla Venäjä kuvattiin taloudellisena- ja turvallisuusriskinä aiemman yhteistyökumppanin sijaan ja tällä esimerkiksi poliittinen toimija perusteli katseen kääntymistä Baltian verkostojen suuntaan. Muissakin haastatteluissa nostettiin esiin esimerkiksi juuri yhteisen itärajan tuomat yhteiset turvallisuushuolet Baltian maiden kanssa.

Verkostot koettiin merkityksellisiksi ja verkostoissa kuvattiin toimivan osaavia ihmisiä, mutta esille tuli myös kokemus siitä, että jokin yhteistyön taso vielä puuttui. Muutosvaihetta eletessä myös verkostojen toimenkuvien epäselvyys mietitytti.

Vaikuttavuus

Vaikuttavan edunvalvonnan kuvattiin olevan pitkän-aikavälin tuloksiin tähtäävää toimintaa, jossa keskiössä ovat ratkaisukeskeisyys ja oikea-aikaisuus. Vaikuttavuuden näkökulmasta puhuttiin lobbauksosaamisesta eli esimerkiksi siitä, että lobataan oikea-aikaisesti oikeita tahoja. Yksityinen toimija nosti esiin myös edustamansa organisaation muuttaneen edunvalvontatermin vaikuttamistyö-terminiksi. Tällä pyrittiin paremmin kuvaamaan edunvalvontatyön aktiivista luonnetta.

Julkinen ja yksityinen toimija nostivat esiin vaikuttavuuden mittarit, jotka olivat mahdollistaneet tehdyn työn raportoinnin ja sitä kautta oli saatu osoitettua esimerkiksi edunvalvontatyöhön lisäresurssin tarvetta. Tärkeäksi koettiin se, että niukoilla resursseilla pyrittiin tekemään jatkuvaa vaikuttavuuden arviota esimerkiksi siitä, että edunvalvonta tuottaisi hyvää mahdollisimman suurelle joukolle. EU-koneisto on niin suuri, että toimijoiden pitää kyetä arvioimaan sitä mihin on järkevä lähteä mukaan ja mihin pyrkiä vaikuttamaan.

Maakunnassa koettiin tärkeäksi saada olla puheenaihe ja nähtiinkin, että alue on saanut lobbaamalla hyvin niin kansallista kuin kansainvälistäkin huomiota sekä omaa viestiään kuulluksi. Kaikki toimijat nostivat myös esiin esimerkiksi Alueiden komitealle tehdyn lausunnon, joka toimi raporttina alueiden eriarvoisesta asemasta ja häiriökestävyydestä viimeaikaisten kriisien keskellä. Lausunnossa tuotiin esiin näkemys, siitä ettei EU ota riittävän hyvin tätä huomioon. Kiinnostus aluetta kohtaan koettiin muuttuneen toimintaympäristön muutoksen seurauksena erityisesti vuoden 2022 jälkeen. Kuitenkin muuttuneen tai lisääntyneen kiinnostuksen tuoma konkreettinen hyöty koettiin alueella vielä vähäiseksi.

Tulevaisuudessa toteutettavan lobbaustoiminnan lisäksi maakunnassa pohdittiin omaa sijoittumista Brysselissä. Julkinen toimija kuvasi, että vaikuttavinta tapaa Brysselissä läsnäololle mietitään jatkuvasti. Julkinen toimija kertoi, että 2000-luvun alussa Etelä-Karjalalla ja Kymenlaaksolla on ollut yhteinen EU-toimisto, mutta tällä hetkellä maakunta ei kuulu minkään alueellisen EU-toimiston alle. Toimijat eivät kokeneet EU-toimiston olevan välttämättä se vaikuttavin edunvalvonnan tapa. Lisäksi toimiston ylläpidon kuvattiin olevan kallista.

Transitio

Jokainen toimija tunnisti muutostarpeen EU-edunvalvonnassa ja muutoksen kuvattiin olevan käynnissä, mutta vielä keskeneräinen. Aineistosta nousi esiin ennakoinnin sekä ennakkovaikuttamisen lisäämisen tarve. Tulevaisuuteen haluttiin katsoa nyt ja miettiä, mitä hankkeita kannattaisi juuri nyt tukea, jotta esimerkiksi paikalliset elinkeinonharjoittajat pärjäisivät vihreän siirtymän aallossa.

JT: biomateriaalien osaamiskeskusta ollaan juuri niinku rahoitettu isosti ja halutaan että sitä biomateriaalien -- kehittämistyötä tehdään ja saadaan sen sektorin niinku yrityksiä tänne vielä -- lisää ja sitten toisaalta energia- ja ympäristöteknologiassa meillä on hirmu vahvaa osaamista. Se on meidän yksi älykkään erikoistumisen kärki.

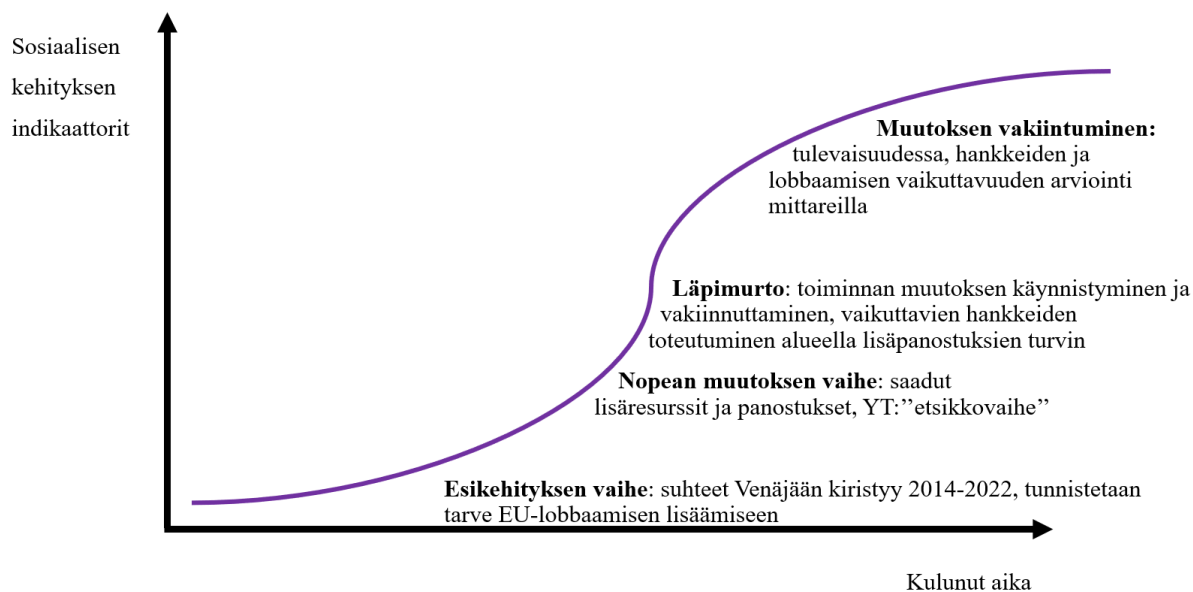
PT: Etelä-Karjala on saanut tukea -- nimenomaan siihen rajat ylittävään yhteistyöhön ja sitten yks kaks vedetään liinat kiinni -- meidän niinku liike-elämä ja meidän elinkeinorakenne ei pysty niinku tämmöisessä tahdissa tulee mukana ja sitten tavallaan, jos me

katsotaan 15-20 vuotta eteenpäin, niin se edunvalvonta pitää nyt aloittaa. Eli se, että miltä tämä näyttää, jos me ollaan vihreästä siirtymästä ulkona ja meillä ei tuoteta energiaa Etelä-Karjalassa, kun muualla voidaan tehdä tuulienergiaa.

Toimintaympäristön muutoksen seurauksena itärajan ylittävä yhteistyö päättyi ja sitä kautta loppui sitaatissakin viitattu EU:n ulkorajaohjelma CBC. Toimijat kokivat, että katse oli käännettävä nopeasti eteenpäin. Toimintaympäristön muutosta haluttiin myös hyödyntää, koska huomio on idässä. Itäisen Suomen alueellinen hyvinvointi nähtiin koko Euroopan turvallisuutta lisäävänä tekijänä. Toimintaympäristön paluusta entiseen ei haaveiltu ja tämä nähtiin myös hyvin epätodennäköisenä. Huoli kansainvälisten konfliktien lisääntymisestä nousi esiin. Poliittinen toimija nosti esiin myös EU:n sisäiset konfliktit jäsenmaidensa kanssa ja näiden vaatiman sovittelun tulevaisuudenkysymykset.

Toimintaympäristön muutos on saanut mm. EU:n korkeita virkhenkilöitä vierailemaan maakunnassa sekä Suomessa viimeisen parin vuoden aikana. Toimijat kokivat, että tämä on mahdollistanut alueen erityisyyden ja muuttuneen toimintaympäristön kuvaamisen suoraan korkeille päättäjille. Itäiseen ja pohjoiseen Suomeen ollaan nyt Työ- ja elinkeinoministeriön ohjaamana, maakuntien kanssa tiiviissä yhteistyössä, valmistelemassa siirtymästrategioita. Näiden tarkoituksena on löytää ratkaisuja Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamaan toimintaympäristön muutokseen ja vaikuttaa tulevaan EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmakauden rahoitukseen. Rahoitushakemuksen valmistelu aloitettiin koheesio- ja uudistusasioista vastaavan komissaarin vierailun yhteydessä syksyllä 2023. Hanketta rahoitetaan Euroopan komission tarjoamasta teknisen tuen välineestä (TSI). (ks. Työ- ja elinkeinoministeriö 2024; Euroopan komissio 2024.)

Aineiston perusteella transitioteoriaan peilaten siirtymäprosessissa ollaan kulkemassa neutraalissa vaiheessa, jossa vanha toimintatapa on muuttumassa ja uusi ei ole vielä täysin toimiva. Neutraaliin vaiheeseen kuuluva uudelleensuuntautuminen on käynnissä. Siirtymäprosesseissa hitaita muutoksia seuraavat nopeammat muutokset, joissa maakunnassa ollaan nyt aineiston perusteella menossa, sillä halukkuutta muutokseen on ja resursseja muutoksen tekemiseen ollaan työstämässä. Näitä nopeita muutoksia seuraa hitaan muutoksen vakiintumisvaihe. Muutoksen vakiintumisvaiheessa ehkä nähdään, millaista vaikuttavuutta tehdyillä muutoksilla saadaan maakunnassa aikaan (kuva 2).

Kuva 2. Transition vaiheet (vrt. kuva 1) tutkielman kontekstissa (ks. Kemp & Loorbach 2003, 8).

Polkuriippuvuus ja polkujen luominen

Toimintaympäristön muutos on muovannut niin verkostojen suuntaa, toimijoiden asemaa kuin osaa- mistarpeitakin. Yhteistyön ja uusien kansainvälisten suhteiden koettiin olevan vielä rakentumassa. CBC oli aiemmin tuonut isoa vastuuta alueen toimijoille mm. hallintoviranomaisen roolissa. Tämän vastuun poistuessa oman aseman uudelleenmäärittely oli alkanut. Maakunnassa kerrottiin olevan laa- jaa ja vankkaa osaamista, joista uskottiin olevan vielä tulevaisuudessa hyötyä, mutta täyttää potentiaa- lia ei ehkä pystytä nykyisessä toimintaympäristössä vielä irrottamaan:

YT: raja-alueohjelma esimerkiksi, joka hallinnoitiin täältä Etelä-Karjalasta -- siinä oli vahva tietämys myöskin sitten EU:sta, sen raja-alueohjelman myötä. Että, tuota ihan var- masti niin on jotain sellaista sieltä vanhasta, joka hyödyttää myöskin nykytilassa. -- tie- detään näistä erilaisista rahoitusinstrumenteista ja niiden sopivuudesta meidän maakun- taan ja niiden mahdollisuuksista meidän maakunnassa.

JT: semmoinen hallinto-osaaminen tämmöisestä niinku kansainvälisistä rahoitusohjel- mista ja on tietysti --- sääli, että ikään kuin sitä ei enää niinku enää hyödynnetä. Ellei sitten nyt ruettaisiin sitten kuitenkin jotain uutta ikään kuin EU:n näitten alueiden välistä ohjelmaa tänne --- EU-rajalle sitten rakentamaan.

Polkujen luomisen näkökulmasta maakunnassa katse on kääntynyt muualle kuin Venäjä-yhteistyön suuntaan. Kansainvälisten suhteiden vaaliminen koettiin tärkeäksi, sillä suunnan muuttamisessa kuvattiin tarvittavan yhteistyötä. Toimintaympäristön muutoksen seurauksena EU-edunvalvontatyö on kasvattanut alueella merkitystään ja Brysselissä läsnäolon merkitys tunnustetaan eri tavoin entiseen verraten. Maakunnassa on kokemus, että Etelä-Karjala nähdään kiinnostavana kumppanina kansainvälisesti sijaintinsa vuoksi. Toimintaympäristön muutoksen seurauksena vuonna 2022 julkinen toimija kuvaa, että ovet EU-päätöksenteon ytimeen ovat avautuneet uudella tavalla. Kuitenkin polku-riippuvuuden näkökulmasta esiin nousi myös ajatuksia siitä, ettei EU:n merkitystä ole vielä täysin tunnustettu kansallisellakaan tasolla. Myös edunvalvontatoimintaan tehtyjen muutosten kuvaukset olivat usein reaktiivisia, eivät proaktiivisia. EU-ennakkovaikuttamisen tarve on noussut esiin vasta toimintoympäristön muutoksen tapahduttua.

Uusien polkujen luomisen tai polkujen kehittymisen näkökulmasta uudet yhteistyöverkostot ovat tuoneet alueelle uusia avauksia ja verkostoja, kuten yksittäisten Virossa, Latviassa ja Liettuassa sijaitsevien raja-alueiden kanssa käynnistetyn EU:n rahoittaman tutkimushankkeen. Hankkeen tavoitteena on tuottaa politiikkasuosituksia EU:lle geopoliittisen tilanteen muutosten vuoksi. (ks. Espon 2024.) Myös lobbaaminen uusien innovaatioiden, esimerkiksi kestävän kehityksen ja vihreän siirtymän ratkaisujen parissa on avannut ovia kehittämishankkeille. Esimerkiksi nostettiin Etelä-Karjalan liittyminen tuoreeltaan EU:n alueellisten innovaatiolaaksojen verkostoon (regional innovation valleys=RIVs), joiden tarkoituksena on muun muassa vahvistaa alueiden omia innovaatioekosysteemejä sekä lisätä yhteistyötä niiden alueiden välillä, joilla on toisiaan täydentäviä älykkään erikoistumisen kärkiä (ks. Euroopan komissio n.d.) Julkinen toimija kuvaa, että tässä konseptissa Etelä-Karjala haluaa olla mukana omilla vahvuuksillaan ja älykkään erikoistumisen kärjillään. Vihreän siirtymän osalta nostettiin esiin myös haasteita. Esimerkiksi tuulivoimaloita ei voida toistaiseksi rakentaa lisää sillä ne häiritsevät Puolustusvoimien ilmavalvontaa.

Uusien polkujen kehittyminen vaatii monipuolista elinkeinorakennetta, ja esiin nostettiin tarve paikallisten yritysten tukemiseen. Venäjän puolelle tehdyn yhteistyön äkillisestä päättymisestä johtuvat kriisit (mm. elinkeinorakenteeseen) täytyisi huomioida nyt ja tässä ottaen huomioon alueelliset erityispiirteet.

6 PÄÄTELMÄT

Tutkielman teossa on noudatettu parhaan kyvyn mukaan hyvän tieteellisen käytännön periaatteita. Luotettavuuteen ja rehellisyyteen on pyritty avoimella, yksityiskohtaisella viestinnällä ja raportoinnilla niin informanttien kuin lukijoidenkin suuntaan. Tieteellisen toiminnan laatua on pyritty vahvistamaan paneutumalla menetelmäkirjallisuuteen ja osallistumalla opetukseen. Arvostus muita tieteen tekijöitä kohtaan näkyy esimerkiksi huolellisessa viittaustekniikassa. Työssä ei omista toisen tekemää työtä. (ks. Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 10-14.) Tekoälyn käytöstä aineiston tuottamisvaiheessa on erillinen selvitys tutkielman tiivistelmän jälkeen. Vastuunkanto näkyy työn julkaisemisena kaikkien saataville sekä opiskelijakollegoille palautteen antamisena. Tutkimukselle ei tarvinnut hakea erillistä kirjallista tutkimuslupaa, mutta suostumus tutkimukseen osallistumisesta on varmistettu informanteilta niin kirjallisesti kuin suullisestikin. Ennen aineiston keruuta informanttien kanssa on sovittu selkeästi, miten aineistoa käsitellään ja milloin se tuhoetaan. (ks. Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023, 10-14.)

Etelä-Karjalan liitto (2023) kuvaa maakunnan paikalliskulttuuriin sisältyvän pitkät perinteet jatkuvan muutoksen kokemisesta. Tässä kandidaatintutkielmassa paneuduttiinkin maakunnan kokeman toimintaympäristön muutoksen seurauksiin kansainvälisten suhteiden sekä EU:n suuntaan tehtävän lobbauksen näkökulmista. Tällä hetkellä maakunnassa on käynnissä transitioteorian mukainen siirtymävaihe, jota Venäjän aloittama hyökkäyssota on vauhdittanut. Sodan seurauksena Etelä-Karjalan tekemä yhteistyö Venäjän kanssa on päättynyt. Yhden oven sulkeutuminen lisää vaadetta vaikuttavasta yhteistyöstä muiden toimijoiden kesken.

Tutkimuskysymyksen ”Miten vuosien 2014–2022 aikana ja jälkeen tapahtuneet toimintaympäristön muutokset ovat vaikuttaneet Etelä-Karjalan kansainväliseen asemaan sekä tapaan toteuttaa EU-edunvalvontaa?” kannalta keskeisiksi asioiksi esiin nousi toimintaympäristön muutoksen muovanneen maakunnan toimijoiden suhtautumista EU-edunvalvontaan. Aineistossa todettiin edunvalvontatyön olleen alipainossa, mutta nyt tilanteen nähtiin olevan kohentumassa, vaikka toimijat eivät vielä kokee varsinaisen edunvalvontatavan konkreettisesti muuttuneen sillä muutokset olivat vielä niin tuoreita. Aiempien tutkimusten havaitsemasta muutoksesta Suomen EU-politiikan muotoutumisesta

reaktiivisesta proaktiivisempaan suuntaan (Sairinen & Teräväinen 2017, 141) oli havaintoja myös Etelä-Karjalassa niin kansallisella kuin alueellisellakin tasolla. Etukäteisvaikuttamiseen haluttiin tietoisesti panostaa. Maakunnan tapaan tehdä EU-edunvalvontaa aiottiin suhtautua nyt aiempaa systemaattisemmin. Lobbauuskäytäntöjen lisäksi kansainvälisten yhteistyöverkostojen koettiin muuttuneen kohtuullisen merkittäväksi, mutta kaikki toimijat eivät kuitenkaan kokeneet Venäjä-yhteistyön aiempaa merkitystä yhtä suureksi keskenään. Aiemmin verkostot koettiin ehkä hajanaisempina, mutta nyt verkostojen suuntaa haluttiin resurssien sallimissa rajoissa muuttaa. Laadukkaisiin verkostoihin haluttiin panostaa ja ne nähtiin hyvin tärkeinä.

Tutkimuskysymyksen liepeiltä esiin nousivat resurssit sekä niiden niukkuus. Edunvalvontatyön tekeminen sekä verkostojen ylläpitäminen maksavat. Greenwood (2017, 70) ja Mikkonen (2024, 14) kuvaavat ilmiötä, jossa pelkästään käytössä olevat resurssit eivät kuitenkaan takaa lobbauksen onnistumista, vaan edunvalvontatyöhön tarvitaan resurssien lisäksi taitoa lobbauksikäytännöistä. Osaamattomuus EU-lobbauksen käytännöissä voi johtaa siihen, että taitamattomasti lobattu intressi ei tule kuuluksi (Mikkonen 2024, 12). Osa toimijoista kuvasikin havainneensa myös taitamattomasti toteutettua edunvalvontatyötä, jossa keskityttiin asioihin, jotka olivat oman vaikutuspiirin ulottumattomissa. Edeltävän havainnon lisäksi aineistosta nousi esiin, ehkä niukkojen resurssienkin vuoksi, lobbauksikäytäntöjen hallitsemisen tärkeys monimutkaisessa EU-koneistossa. Taitoihin sekä verkostoihin liittyen Mikkonen (2024, 12) toteaaakin, että EU-lobbauksessa on lopulta kyse kyvykkyydestä valtioiden rajat ylittävään EU-lobbaukseen pitkällä aikavälillä. Etelä-Karjalan maakunnan toimijat kuvasivatkin yhteistyötä tehtävän hyvin laajoissa valtiorajat ylittävissä verkostoissa. Maakunnassa tunnistettiin, ettei edunvalvontatyössä ”pikavoittoa” ole saatavilla vaan vaikuttamistyötä pitää tehdä pitkäjänteisesti ja tulevaisuusorientoituneesti. Maakunnassa toimintaympäristön muutos korosti laajojen yhteistyöverkostojen merkitystä, erityisesti samojen geopoliittisten kysymysten parissa toimivien kanssa. Uusille avauksille oli tilausta alkaen nyt ja jatkuen pitkäkestoisesti tulevaisuuteen, jotta kehityksestä ei jäätäisi jälkeen. Yhtenä keskeisenä toimenpiteenä nähtiin maakunnan yhteisen viestin kirkastaminen entisestään.

Tulevaisuus näyttää miltä tulevaisuus lopulta näyttää. Esimerkiksi lähitulevaisuudessa saamme tietää millaiseksi hallituksen organisoima Pohjoisen ja Itäisen Suomen ohjelma lopulta muotoutuu. Aineistossakin esiin nostettu siirtymästrategian laatiminen kytkeytyy tähän hankkeeseen. Sekä lähdetäänkö Elinkeinoelämän keskusliiton masinoimaa erityistalousaluetta edistämään? (Elinkeinoelämän

keskusliitto 2024; Valtioneuvosto 2024; Työ- ja elinkeinoministeriö 2024.) Maakunnassa pohdittiin myös EU:n tulevan monivuotisen rahoituskehityksen muodostumista ja sitä millaiset painopisteet korostuvat vuonna 2028 alkavassa EU:n rahoituskehityksessä.

Aineistossa korostui Etelä-Karjalan EU-edunvalvonnan suunnan ja käytäntöjen olevan vielä muutosvaiheessa. Oiva jatkotutkimusehdotus olisikin tutkia sitä, kuinka tämä kuvattu ”etsikkovaihe” on edennyt. Miten toiminta on vakiintunut ja onko nyt tehdyillä muutoksilla saatu aikaan vaikuttavuutta? Myös tulevaa (tai tulevia) itäiseen Suomeen kohdistuvaa tukiohjelmää ja sen vaikutuksia toimintaympäristöön olisi mielenkiintoista tutkia.

LÄHTEET

- AEBR (n.d). Association of European Border Regions. Haettu osoitteesta: <https://www.aebr.eu/> 5.9.2024
- Boschma, R. (2004). Competitiveness of regions from an evolutionary perspective. *Regional studies*, 38 (September), 1001-1014.
- Bridges, W. (1986). Managing organizational transitions. *Organizational Dynamics*, 15 (June), 24–33. Haettu osoitteesta [https://doi.org/10.1016/0090-2616\(86\)90023-9](https://doi.org/10.1016/0090-2616(86)90023-9) 20.9.2024
- Crouch, C., & Farrell, H. (2004). Breaking the Path of Institutional Development? Alternatives to the New Determinism. *Rationality and Society*, 16(1), 5–43. Haettu osoitteesta <https://doi.org/10.1177/1043463104039874> 23.9.2024
- Greenwood J. (2017). *Interest representation in the European Union*. 4s. painos. Lontoo: Red Globe Press.
- Garud, R. & Karnøe, P. (2001). Path Creation as a Process of Mindful Deviation. Teoksessa: Garud, R- & Karnøe, (toim.) *Path Dependence and Creation*. (s. 1-38) New Jersey/Lontoo: Lawrence Elbaum Associates Publishers.
- Garud, R., Kumaraswamy, A. & Karnøe, P (2010). Path Dependence or Path Creation? *Journal of Management Studies*, 1 (June), 760-774. Haettu osoitteesta <https://doi.org/10.1111/j.1467-6486.2009.00914.x> 26.9.2024
- Espon (2024). [CHANEBO] - Challenges at EU’s North-East External Borders. Haettu osoitteesta <https://www.espon.eu/projects/chanebo-challenges-eus-north-east-external-borders> 21.11.2024
- Etelä-Karjalan liitto (n.d). Haettu osoitteesta <https://liitto.ekarjala.fi/> 20.9.2024
- Etelä-Karjalan liitto (2023). Etelä-Karjalan tilanne- ja kehityskuva 2023. Haettu osoitteesta <https://liitto.ekarjala.fi/wp-content/uploads/2024/01/Etela-Karjalan-tilanne-ja-kehityskuva-260124-VALMIS.pdf> 17.9.2024
- Etelä-Karjalan liitto (2021a). Etelä-Karjalan maakuntaohjelma 2022–2025. Haettu osoitteesta https://liitto.ekarjala.fi/wp-content/uploads/2024/01/MAAKUNTAOHJELMA_screen.pdf 16.9.2024.
- Etelä-Karjalan liitto (2021b). Etelä-Karjala vetoaa Valtioneuvostoon alue- ja rakennepolitiikan päätöksenteossa. Tiedote. Haettu osoitteesta <https://liitto.ekarjala.fi/etela-karjala-vetoaa-valtioneuvostoon-alue-ja-rakennepolitiikan-paatoksenteossa/> 16.9.2024.

- Etelä-Karjalan liitto (2021c). Etelä-Karjalan liiton strategia 2025. Haettu osoitteesta https://liitto.ekarjala.fi/wp-content/uploads/2021/03/Etela-Karjalan-liiton-toimintastrategia_MV_150321.pdf 19.9.2024
- Etelä-Karjalan liitto (2020). Etelä-Karjala 2040. Neljä vaihtoehtoista tulevaisuuskuva. Haettu osoitteesta https://www.ekarjala.fi/wp-content/uploads/2020/11/Etela-Karjala_tulevaisuustarkastelu_2040_raportti_28.10.2020_FINAL.pdf 1.10.2024
- Etelä-Karjalan kauppakamari (n.d). Etelä-Karjalan elinkeinostrategia 2024. Haettu osoitteesta <https://etela-karjalankauppakamari.fi/elinkeinostrategia2024/> 19.9.2024
- Etelä-Karjalan kauppakamari (2013). Etelä-Karjalan elinkeinostrategia – Etelä-Karjala Suomen menestyvin maakunta 2020. Haettu osoitteesta <https://www.etela-karjalankauppakamari.fi/wp-content/uploads/2016/04/Etel%C3%A4-Karjalan-elinkeinostrategia-2013.pdf> 13.10.2024
- Euroopan komissio (n.d.). Selected Regional Innovation Valleys. Haettu osoitteesta <https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/en/strategy/support-policy-making/shaping-eu-research-and-innovation-policy/new-european-innovation-agenda/new-european-innovation-agenda-roadmap/selected-regional-innovation-valleys> 27.11.2024.
- Euroopan komissio (2024). Completed and ongoing reform projects in Finland. Haettu osoitteesta https://reform-support.ec.europa.eu/our-projects/country-factsheets/finland_en 21.11.2024
- Euroopan parlamentti (2024). Venäjä. Haettu osoitteesta <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/fi/sheet/177/russia> 14.11.2024
- Euroopan unioni (n.d). Haettu osoitteesta https://european-union.europa.eu/index_en 5.9.2024
- Euroopan unionin neuvosto (2024a). EU:n Venäjän vastaiset pakotteet. Jatkuvasti päivittyvä sivu, viim. päivytystieto 30.9.2024. Haettu osoitteesta <https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/sanctions-against-russia/sanctions-against-russia-explained/> 7.10.2024.
- Euroopan unionin neuvosto (2024b). Aikajana – EU:n pakotteet Venäjää vastaan. Jatkuvasti päivittyvä sivu, viim. päivytystieto 12.9.2024. Haettu osoitteesta <https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/sanctions-against-russia/timeline-sanctions-against-russia/> 7.10.2024
- Eurooppatiedotus (2023). Suomalainen edunvalvonta EU:ssa. Haettu osoitteesta <https://eurooppatiedotus.fi/suomi-ja-eu/suomalainen-edunvalvonta-eussa/> 17.9.2024
- Hannus, T (2024). Etelä-Karjala jäi ilman edustajaa Euroopan parlamentissa. Yle 10.6.2024. Haettu osoitteesta <https://yle.fi/a/74-20093036> 16.9.2024
- Hannus, T (2022). Etelä-Karjalalle oma EU-toimisto Brysseliin ehkä jo ensi vuonna – Venäjän tilanteen muutos vahvistaa EU:n merkitystä. Yle 30.6.2022. Haettu osoitteesta <https://yle.fi/a/3-12516543> 7.9.2024
- Haveri, A. & Airaksinen, J. 2012. Uudelleenskaalaus kunta- ja palvelurakenteissa. Teoksessa: Anttonen, A., Haveri, A., Lehto, J. & Palukka, H, (toim.) *Julkisen ja yksityisen rajalla, julkisen palvelun muutos*. (s. 305-334). Tampere: Tampere University Press.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2014. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2015. Tutki ja kirjoita. 15. painos. Porvoo: Bookwell Oy.
- Imatran kaupunki (2022). Imatran seudun yrityksille tukea valtiolta investointeihin. Haettu osoitteesta https://www.imatra.fi/uutinen/2022-06-16_imatran-seudun-yrityksille-tukea-valtiolta-investointeihin 22.10.2024
- Kemp, R. and Loorbach, D (2003). *Governance for Sustainability through Transition Management*. Paper presented at European Association for Evolutionary Political Economy – conference. 7.10.2003. Netherlands. Haettu osoitteesta https://www.researchgate.net/publication/2883708_Governance_for_Sustainability_Through_Transition_Management 26.9.2024
- Klijn, E. (2008). Governance and Governance Network in Europe. *Public Management Review*, 10 (April), 505–525. Haettu osoitteesta <https://doi.org/10.1080/14719030802263954> 17.9.2024

- Kuntaliitto (2024). Selvitys: 45 prosenttia kuntien asioista juontaa juurensa EU:hun. Haettu osoitteesta <https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2024/selvitys-45-prosenttia-kuntien-asioista-juontaa-juurensa-ehun> 16.9.2024
- Lappeenrannan kaupunki (n.d). Kaupungin yhtiöt. Haettu osoitteesta <https://www.lappeenranta.fi/fi/kaupunki-ja-paatoksenteko/kaupungin-yhtiot> 13.9.2024
- MacKinnon, D., Danny, S., Pike, A., & Andrews, A. (2019). Rethinking Path Creation: A Geographical Political Economy Approach. *Economic Geography*, 2 (March), 113–135. Haettu osoitteesta <https://doi.org/10.1080/00130095.2018.1498294> 12.11.2024
- Meklin, P. 2009. Muuttuuko mikään? Tuloksellisuuden käsitteen monitulkintaisuus julkishallinnossa. Teoksessa Vakkuri, J. (toim.) *Paras mahdollinen julkishallinto?* (s. 30-50) Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press
- Mikkonen, S. 2024. EU Lobbying Through Everyday Practices. An ethnographic study on relational power in transnational in-house EU lobbying in Helsinki and Brussels 2017–2020. Tampere: Tampereen yliopisto. Haettu osoitteesta <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-3351-5> 17.9.2024
- Ojanen, H. & Raik, K. 2017. Ulko- ja turvallisuuspolitiikka: Pinnallista jatkuvuutta ja pyörteisiä pohjavirtauksia. Teoksessa: Raunio, T. & Saari, J, (toim.) *Reunalla vai ytimessä? Suomen EU-politiikan muutos ja jatkuvuus.* (s. 170-195). Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press ja ulkoasiainministeriön Eurooppatiedotus.
- Rakennerahastot (n.d). Etelä-Suomi. Haettu osoitteesta <https://rakennerahastot.fi/etela-suomi> 22.10.2024
- Rabinovych, M. & Pintsch A. (2024). From the 2014 Annexation of Crimea to the 2022 Russian War on Ukraine: Path Dependence and Socialization in the EU–Ukraine Relations. *Journal of Common Market Studies*, 65 (September), 1241-1259. Haettu osoitteesta. <https://doi.org/10.1111/jcms.13572> 23.9.2024
- Rixen, T. & Viola, L. (2015). Putting path dependence in its place: toward a Taxonomy of institutional change. *Journal of Theoretical Politics*, 27 (April), 301-323 Haettu osoitteesta <https://doi.org.libproxy.tuni.fi/10.1177/0951629814531667> 23.9.2024
- Rotmans, J., Kemp, R. & van Asselt, M. (2001). More evolution than revolution: transition management in public policy. *The journal of futures studies, strategic thinking and policy*, 3 (February), 15-30. Haettu osoitteesta <https://doi.org/10.1108/14636680110803003> 17.9.2024
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006.) Menetelmäopetuksen tietovaranto. Haettu osoitteesta <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/viittausohje.html>
- Sairinen, R. & Teräväinen, T. 2017. Naturasta biotalouteen: Suomi eurooppalaisen ympäristöpolitiikan tekijänä. Teoksessa: Raunio, T. & Saari, J, (toim.) *Reunalla vai ytimessä? Suomen EU-politiikan muutos ja jatkuvuus.* (s. 124-148). Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press ja ulkoasiainministeriön Eurooppatiedotus.
- Suomi ulkomailla (n.d). Suomalaiset edunvalvontatoimistot Brysselissä. Haettu osoitteesta <https://finlandabroad.fi/web/eu/suomalaiset-edunvalvontatoimistot-brysselissa> 5.9.2024
- Tuomi, J. & Sarajarvi, A. (2002). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2023). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2023. Haettu osoitteesta: https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf 8.11.2024
- Työ- ja elinkeinoministeriö (2024). Yhteishankkeessa etsitään uusia ratkaisuja itäisen Suomen elinvoiman vahvistamiseksi. Haettu osoitteesta: <https://tem.fi/-/yhteishankkeessa-etsitaan-uusia-ratkaisuja-itaisen-suomen-elinvoiman-vahvistamiseksi> 21.11.2024.
- Työ- ja elinkeinoministeriö (2022). Korkeamman investointituen tukialueet päätetty vuosille 2022–2027. Haettu osoitteesta <https://tem.fi/-/korkeamman-investointituen-tukialueet-paatetty-vuosille-2022-2027> 22.10.2024.

- Vakkuri, Jarmo. 2009. Julkisen sektorin tehokkuus monitulkintaisena ongelmana – käsitteet ja lähestymistavat. Teoksessa Vakkuri, Jarmo (toim.) *Paras mahdollinen julkishallinto?* (s. 11-30) Helsinki: Gaudeamus. Helsinki University Press.
- Valtioneuvosto (2024). Pohjoisen ja Itäisen Suomen ohjelmien valmistelu käynnistyy. Haettu osoitteesta: <https://valtioneuvosto.fi/-/10616/pohjoisen-ja-itaisen-suomen-ohjelmien-valmistelu-kaynnistyy> 12.11.2024
- Valtioneuvosto (2021). Uusiutuva ja osaava Suomi 2021–2027. EU:n alue ja rakennepolitiikan ohjelma. Maakunnittainen rahanjako. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu. Haettu osoitteesta: https://valtioneuvosto.fi/documents/10616/56906592/Uusiutuva_ja_osaava_Suomi_30092021.pdf/025a960f-af34-76e4-4478-c36820cbeda2/Uusiutuva_ja_osaava_Suomi_30092021.pdf?t=1632997908269 25.9.2024
- Zetter, L. 2011. Lobbying - The Art of Political Persuasion. 2. painos. Iso-Britannia: Harriman House LTD.

LIITE 1: Haastattelukysymykset

Tutkimuskysymys ”Miten vuosien 2014–2022 aikana ja jälkeen tapahtuneet toimintaympäristön muutokset ovat vaikuttaneet Etelä-Karjalan kansainväliseen asemaan sekä tapaan toteuttaa EU-edunvalvontaa?”

Kerro miten maakunnan edunvalvonta näkyy omassa työarjessasi. Mitä käytännön tasolla teet, muutamia esimerkkejä? Tämä kysymys määrittänee hieman jatkokysymyksiä.

Käytännön työn vaikuttavuus

1. Millaiseksi määrittelisit vaikuttavan edunvalvontatyön?

Verkostot, kumppanit

2. Minkälaisissa edunvalvontatyötä tekevissä verkostoissa organisaationne on mukana?
3. Koetko, että Etelä-Karjalan rooli kansainvälisissä yhteistyöverkostoissa on muuttunut vuosien 2014-2022 aikana ja jälkeen? Jos kyllä, niin miten?

Transitioteoria, toimintaympäristön muuttuminen

4. Millaiset tekijät ovat kokemuksesi mukaan määrittäneet Etelä-Karjalan tapaa rakentaa omaa EU-edunvalvontamalliaan? Miksi vuonna 2022 aiottua EU-toimistoa ei perustetukkaan?

Polkuriippuvuus ja polkujen luominen

5. Millaisia toimenpiteitä Etelä-Karjalassa on toteutettu EU-edunvalvonnan suhteen toimintaympäristön muutosten seurauksena?
6. Jos edunvalvontamallia on muutettu, onko ilmennyt jotain haasteita tai ongelmia?
7. Mitä asioita, kuten toimintatapoja tai osaamista, on siirtynyt ”vanhasta” mallista uuteen?